

Inleiding

TintelTuin staat voor kwalitatief hoogwaardige kinderopvang. Wij onderschrijven de gewenste kwaliteitsverbeteringen, genoemd in het akkoord dat ten grondslag ligt aan het ontwerpbesluit tot het stellen van eisen aan de kwaliteit van de kinderopvang en het peuterspeelzaalwerk (besluit kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzaalwerk.)

Kinderopvang Partou heeft op 24 december 2016 via internetconsultatie reeds gereageerd op het ontwerpbesluit.

De daarin genoemde zorgen en aandachtspunten onderschrijven wij in het geheel.

Om herhaling van punten te voorkomen verwijzen wij voor de volledigheid naar de reactie van Partou op de internetconsultatie als onderdeel van de reactie van TintelTuin (zie bijlage).

We betwijfelen evenals Partou of de voorgestelde maatregelen het gewenste effect zullen hebben op de kwaliteit. De maatregelen hebben een grote impact op de gehele context van kinderopvang, zowel aan de kant van de inhoud, als aan de kant van de financiële haalbaarheid. De reële kans bestaat dat er op basis van dit besluit keuzes moeten worden gemaakt die op gespannen voet staan met de beoogde kwaliteitsverbetering.

Naast de door Partou beschreven zorgen en aandachtspunten treft u hieronder een aantal aanvullende aandachtspunten ten aanzien van het ontwerpbesluit.

Aanvullende aandachtspunten

Overgangsbeleid tbv implementatie

De voorgestelde maatregelen hebben een grote impact en vragen om een implementatie periode. Het is voor de kinderopvangbranche onmogelijk om in een korte periode van 6 maanden (het tijdsbestek tussen publicatie en inwerkingtreding AMvB) te anticiperen op de wijzigingen.

Zo voorzien wij problemen rond:

- Het werven van extra gediplomeerd personeel in de huidige arbeidsmarkt, dat noodzakelijk wordt door de wijzigingen in het aantal vereiste beroepskrachten.
 - De maatregel waarbij een kind tot één jaar ten hoogste twee vaste beroepskrachten krijgt toegewezen maakt het daarbij noodzakelijk om maximaal met 3 vaste beroepskrachten per stamgroep te werken. Hiervoor zijn 'relatief' grote arbeidscontracten nodig hetgeen het werven van medewerkers extra moeilijk maakt omdat juist medewerkers in de kinderopvang relatief kleine parttime contracten hebben/ ambiëren.
- Het voldoen aan de taaleis: alle huidige medewerkers zullen hierop getoetst en/of geschoold moeten worden.
- Aanpassingen aan gebouwen als gevolg van wijzigingen in het aantal benodigde beroepskrachten, in de groepsopbouw en in het aantal benodigde vierkante meters.
- Aanpassingen in de personele planning als gevolg wijzigingen in aantal toegewezen vaste beroepskrachten.

Daarnaast is overgangsbeleid noodzakelijk om onzekerheid bij ouders over de haalbaarheid van de kinderopvangplek te voorkomen. De wijzigingen in zowel de beroepskracht-kind- ratio als het aantal vaste gezichten voor kinderen tot 1 jaar, kan ertoe leiden dat contracten voor reeds geplaatste kinderen veranderd of in zijn geheel tijdelijk beëindigd moeten worden door de kinderopvangaanbieder om aan de kwaliteitseisen te kunnen voldoen.

Financiële gevolgen

In het ontwerp zijn een groot aantal maatregelen beschreven die kosten voor kinderopvangorganisaties met zich meebrengen. In de nota van toelichting worden deze kosten toegelicht en uiteindelijk vertaald naar een aanpassing van de maximum uurprijzen voor dagopvang en de buitenschoolse opvang. Daarbij worden een aantal aannames gedaan die niet vanzelfsprekend zijn, waardoor de voorgestelde wijzigingen in het uurtarief niet reëel zijn:

- Versoepeling van de beroepskracht-kindratio voor kinderen vanaf zeven jaar leidt in beperkte mate tot een financieel voordeel. De grootste groep kinderen die gebruik maakt van buitenschoolse opvang betreft juist de groep kinderen (tot 7 jaar) waarbij de beroepskracht-kind- ratio niet wijzigt en de kosten daarmee niet zullen afnemen. De voorgestelde aanpassing maximum-uurprijs (-€0,26) is niet in verhouding met de mogelijke personele kostenbesparing. De kostprijs zal voor TintelTuin daardoor niet met €0,26 dalen. Een aanpassing in de maximum-uurprijs zal in dit geval niet in het voordeel van ouders kunnen vallen.
- Aanpassing van de beroepskracht-kind- ratio voor horizontale groepen met tweejarigen (2015); de financiële ruimte die hiermee gecreëerd zou kunnen worden is niet voor alle locaties haalbaar. Doordat er voor groepsruimtes in relatie met aantallen kinderen ook vierkante-meter eisen gelden, is uitbreiding niet overal mogelijk of mogelijk geweest.
- Bovenstaande geldt overigens ook voor de locaties buitenschoolse opvang waarbij het niet mogelijk is kind aantallen 7+ uit te breiden naar 22 kinderen i.v.m. het aantal aanwezige vierkante meters.
- Aanpassing beroepskracht-kind- ratio voor kinderen tot 1 jaar leidt in veel gevallen tot minder kinderen. Er moet namelijk ook rekening gehouden worden met de beperkende factor van het aantal aanwezige vierkante meters in iedere groepsruimte en de gebruiksvergunning. Hierdoor zullen huisvestingslasten zwaarder gaan wegen in de kostprijs.

Ongewenste marktwerking algemeen tarief

De aanvullende maatregelen in dit ontwerpbesluit leiden met name tot extra kosten voor kinderen in de leeftijd van 0 tot 1 jaar. De kostprijs voor baby-opvang was altijd al hoger dan de kostprijs voor peuteropvang. Met de aanvullende maatregelen zal dit verschil alleen maar toenemen en wordt het opvangen van kinderen in de leeftijd tot 1 jaar veel duurder en een bedrijfsrisico. In feite bieden veel kinderopvangorganisaties baby-opvang onder de kostprijs aan. Het rendabel worden van de baby opvang vindt pas plaats in de jaren erna. De uurprijs voor peuteropvang zal in kindercentra waar ook baby's opgevangen worden hoog zijn om het verlies op de onrendabele baby-opvang te compenseren.

Organisaties die echter alleen peuteropvang aanbieden (bijvoorbeeld peuterspeellocaties die na de harmonisatie hele dagopvang gaan aanbieden) kunnen hierdoor een scherp concurrerende prijs voeren. Ze hebben als gevolg van het nieuwe besluit lagere kosten, in vergelijking tot organisaties die ook baby-opvang aanbieden. Bovendien hebben ouders recht op een hoge maximum uurprijs.

Baby-opvang aanbieden wordt daardoor voor kinderopvangorganisaties een groot risico en een dergelijk scenario kan de continuïteit van organisaties in gevaar brengen (en daarmee ook de infrastructuur van de kinderopvang).

Het zou logischer zijn om ook een differentiatie aan te brengen in de maximum-uurprijzen voor baby-opvang versus peuteropvang.

Afsluiting

Samenvattend zijn er grote zorgen ten aanzien van de eisen met betrekking tot aanvullend (gekwificeerd) personeel, de haalbaarheid t.a.v. voorziene benodigde bouwkundige aanpassingen en de realisatie dat de besparingsmogelijkheden niet behaald gaan worden onder invloed van aanvullende eisen in de wet kinderopvang (bijv. vierkante meters per kind).

TintelTuin doet een dringend beroep op de politiek om de maatregelen in het ontwerpbesluit te heroverwegen, nader te laten onderzoeken en implementatie vooralsnog uit te stellen.

TintelTuin dringt in ieder geval aan om overgangsbeleid te formuleren.

Bijlage: Reactie internetconsultatie Partou dd 24 december 2016

Inleiding

Als Partou juichen wij kwalitatief hoogwaardige kinderopvang uiteraard van harte toe. Wij onderschrijven het akkoord dat ten grondslag ligt aan het ontwerpbesluit tot het stellen van eisen aan de kwaliteit van de kinderopvang en het peuterspeelwerk (besluit kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzaalwerk).

Het succes hiervan staat of valt echter met een effectieve vertaling naar de praktijk. Dit zien wij onvoldoende terug in het ontwerpbesluit en maken ons om die reden grote zorgen.

De branche heeft een aantal onrustige jaren achter de rug, waarbij veel organisaties hun hoofd niet of nauwelijks boven water hebben kunnen houden. Wij zien nu pas weer een hele voorzichtige groei. Deze groei vraagt ook voldoende aanwas van goed personeel. Teveel en bovendien gelijktijdige maatregelen, zoals nu beschreven in het ontwerpbesluit, zullen wederom onrust in de branche veroorzaken.

Wij maken ons dan ook zorgen over de duurzaamheid en haalbaarheid van deze koers voor individuele aanbieders en de gehele branche.

Wij betwijfelen of de voorgestelde uitwerking daadwerkelijk het gewenste effect zal hebben op de kwaliteit en haalbaar is binnen de huidige condities in de markt. Hierdoor rijzen de belangrijkste vragen: Gaan deze maatregelen de kwaliteit daadwerkelijk verhogen ten opzichte van hoe dit nu is? Is baby opvang straks nog rendabel en blijft de baby opvang in de huidige vorm bestaan? Kunnen ouders straks de (baby) opvang vinden die het best bij hun leven en hun kind past? Hoeveel keuzevrijheid hebben ouders straks nog? Zal de huidige infrastructuur van voorschoolse voorzieningen kunnen blijven bestaan? Hoe verhoudt dit zich tot de ambitie om voorschoolse voorzieningen toegankelijk te maken voor alle kinderen?

Hieronder werken we een aantal van onze zorgen verder uit, met name op basis van de bijgevoegde rekenmodellen.

Belangrijkste aandachtspunten

De voorgestelde maatregelen hebben een grote financiële, maar ook organisatorische, bouwkundige en pedagogische impact. De strengere BKR op babygroepen, de inzet van hbo'ers – zoals in het akkoord opgenomen- nemen op zichzelf al substantiële aanpassingen en kosten met zich mee. In dit ontwerpbesluit zijn echter aanvullende maatregelen beschreven, die de organisaties verder onder druk zetten en de kosten verder omhoog brengen. Dit heeft wellicht tot gevolg dat ongewenste keuzes ten aanzien van kwaliteit gemaakt moeten worden. De rekenvoorbeelden die wij hieronder in twee tabellen weergeven zijn op microniveau. Afhankelijk van de organisatiegrootte kunnen de extra kosten echter in de miljoenen lopen.

- Maximaal aantal op te vangen 0 jarigen

Op gemengde leeftijdsgroepen is het maximum aantal op te vangen 0 jarigen van 8 naar 6 teruggebracht. Dit heeft op de eerste plaats consequenties voor het aantal kinderen in de leeftijd tot 1 jaar dat kan worden opgevangen op een groep en heeft consequenties voor de doorstroom naar peutergroepen.

We hebben te maken met bestaande vestigingen en groepsindelingen. Op basis hiervan is de bouwcapaciteit vastgesteld, het aantal kinderen dat op basis van m2 kan worden opgevangen.

Om het straks rendabel te houden zal een vestiging de groepen (indien bouwkundig mogelijk) moeten aanpassen of andere groepsindelingen moeten hanteren. Dit brengt enerzijds kosten met zich mee, maar kan ook keuzes provoceren die pedagogisch niet altijd goed uit te leggen zijn.

Een rekenvoorbeeld uitgaande van een bestaande vestigingen met 2 groepen.

	Huidig	kpl	pm	Straks optie 1	kpl	pm	Straks optie 2	kpl	pm
Groep 1	0-2 jaar	14	3	0-18 mnd	12	4	0-4 jaar	13	3
Groep 2	2-4 jaar	16	2	18 mnd – 4 jr	16	3	0-4 jaar	13	3
		30	5		28	7		26	6

In bovenstaande tabel is te zien dat in alle gevallen het aantal kindplaatsen (kpl) naar beneden gebracht moet worden en het aantal benodigde medewerkers omhoog gaat. Pedagogisch gezien worden echter keuzes gemaakt, door met meer verticale groepen te gaan werken, die niet corresponderen met de essentie van de veranderende wetgeving, namelijk het verhogen van de kwaliteit van de baby opvang.

Een rekenvoorbeeld uitgaande van een bestaande vestigingen met 4 groepen.

	Huidig	kpl	pm	Straks	kpl	pm
Kindplaatsen		60	10		57	12
Groep 1	0-2 jaar	14	3	0-1	12	4
Groep 2	0-2 jaar	14	3	1-2,5 jaar	16	3
Groep 3	2-4 jaar	16	2	2,5-4 jaar	16	2
Groep 4	2-4 jaar	16	2	0-4 jaar	13	3

In dit voorbeeld is te zien dat we om de bouwcapaciteit zo goed mogelijk te benutten voor de 4^e groep naar een verticale indeling moeten gaan, terwijl we weten dat ouders dit vaak niet prettig vinden en wij dit vanuit onze visie op babyopvang liever niet doen.

Daarnaast is er sprake van dezelfde m2, maar met 2 extra volwassenen op de groepen, juist op de groepen waar de baby's worden opgevangen.

- Doorstroom

Bij het bepalen van de bouwcapaciteit dienen we, naast o.a. beschikbare m2, ook rekening te houden met de doorstroom van kinderen. We weten dat er relatief weinig zij- instroom is op latere leeftijd. Het aantal maximaal op te vangen 0-jarigen op gemengde leeftijdsgroepen brengt om die reden consequenties met zich mee.

Om voldoende plek voor 0-jarigen te hebben kan de consequentie zijn dat we dienen te gaan werken met de opvang van een groot aantal 0-jarigen op één groep. Het werken met grote groepen waar 16 0-jarigen worden opgevangen is een keuze die wij liever niet willen maken vanuit een pedagogische, maar ook organisatorische visie. We weten tevens dat ouders voorkeur hebben voor kleinere babygroepen. Bovendien is het bouwkundig niet haalbaar op de meeste vestigingen.

Het komt erop neer dat we gedwongen meer kinderen opvangen met meer pedagogisch medewerkers om doorstroom te garanderen. De vraag is of dit de rust biedt die jonge kinderen nodig hebben en wat dit doet met de vraag van ouders naar baby opvang op een kinderdagverblijf.

Het scheiden van 0 jarigen van de andere leeftijden kan voordelen hebben, maar kan tot gevolg hebben dat op sommige vestigingen 1 -4 jarigen in een verticale groep komen.

Kortom: Op veel vestigingen kunnen financiële overwegingen pedagogische keuzes in de weg komen te staan. Ook voor nieuwbouw heeft dit verstrekken gevolgen.

- Uitbreiding BKR op bso groepen voor kinderen vanaf 7 jaar; op gemengde bso groepen mogen een maximaal aantal 4 tot 7 jarigen op een groep worden opgevangen; een bso groep voor kinderen vanaf 7 jaar mag bestaan uit 30 kinderen onder begeleiding van 3 beroepskrachten.

De redenatie van de minister is dat de financiële impact van de strengere BKR op de babygroepen voor een deel gecompenseerd kan worden door de ruimere BKR op de bso groepen met kinderen vanaf 7 jaar. Bij de meeste vestigingen is het grootste gedeelte van de kinderen echter tussen de 4 en 7 jaar. Door hier een maximum aantal kinderen van 4-7 jaar aan te koppelen voor een gemengde leeftijdsgroep hebben vestigingen minder kans de volledige bouwcapaciteit te benutten. Juist ook omdat oudere kinderen vanaf een jaar of 8 steeds minder van de bso gebruiken. Een aantal regio's in Nederland kampen zelfs sinds een aantal jaren met een daling van het aantal leerlingen. Een ontwikkeling die rechtstreeks gevolgen zal hebben voor de bezetting op de bso, die navenant zal dalen. Dit heeft als risico dat juist in die regio's voorzieningen verdwijnen.

In de huidige regelgeving geldt dat er op een groep van 30 aanwezige kinderen van 8+ jaar minimaal 2 beroepskrachten en 1 extra volwassene aanwezig dienen te zijn.

In de nieuwe regeling moeten dat 3 beroepskrachten zijn. Dit brengt substantiële loonkosten met zich mee en weegt niet op tegen het voordeel van 12 bso kinderen van 7 jaar op 1 beroepskracht.

De ruimere BKR heeft daarnaast ook zijn weerslag op het inrichten van de panden. In bestaande panden is de grootte van de ruimtes (aantal m²) vaak afgestemd op een groep van 10 kinderen. In veel gevallen is het dan ook simpelweg niet mogelijk om meer kinderen per groep op te vangen. Wanneer uitbreiding van de groepsgrootte en het vergroten van de ruimtes (meer m²) wel mogelijk is, brengt dat veel kosten met zich mee. Denk aan aanpassing van het Programma van eisen, verbouwingen, verhuizing naar grotere panden e.d.

Met dit vooruitzicht zal er geen sprake meer zijn van financiële ruimte, die de beoogde BKR zou moeten opleveren.

- Beschikbaarheid personeel

Wanneer deze maatregelen gelijktijdig worden doorgevoerd in januari 2018 voorzien wij een probleem ten aanzien van beschikbaarheid van personeel. Zoals de minister aangeeft vraagt de opvang van baby's goed opgeleide pedagogisch medewerkers.

Door de recessie van afgelopen jaren hebben echter weinig mensen gekozen voor een opleiding in de kinderopvang. Het aanbod van nieuw personeel is daarom erg klein. Nu de markt heel voorzichtig aantrekt in sommige regio's merken wij dit al. Personeel is moeilijk te vinden en dat geldt voor de gehele branche. Wij zien dit als groot risico.

- Kosten

Aanvullende maatregelen uit dit ontwerpbesluit voeren de kosten verder op. Kleinere organisaties of organisaties zonder bso hebben geen financieel profijt van de verruimde BKR-eisen op de bso. Zij worden geconfronteerd met hogere kosten als gevolg van de aangescherpte BKR op de babygroepen. De overheid heeft het voornemen om deze financiële compensatie uit te smeren over de 0-4 jarigen. De meeste kosten worden echter gemaakt in de periode 0-1 jaar. Hier geldt immers de aangescherpte BKR.

Organisaties die kinderen in deze leeftijdsfase opvangen worden geconfronteerd met hogere kosten, zonder de zekerheid dat deze kostenverzwaring in de jaren die volgen (1-4 jaar) kan worden gecompenseerd. Het is immers niet zeker dat de kinderen gedurende deze hele periode bij de kinderopvangorganisatie blijven. Ook krijgen peuterspeelzalen die kinderen opvangen vanaf 2,5 jaar, hiermee een voorsprong ten opzichte van de reguliere kinderdagverblijven. Zij krijgen immers niet te maken met extra kosten als gevolg van aangescherpte BKR, terwijl ze wel mee profiteren van de financiële voordelen omdat de financiële compensatie wordt uitgesmeerd over 0-4 jarigen. Bovendien zullen er organisaties zijn die dit financieel niet kunnen bolwerken, waardoor de continuïteit van organisaties in gevaar kan komen en daarmee ook de infrastructuur van de kinderopvang.

Afsluiting

Wij doen een dringende oproep aan de politiek om deze verregaande maatregelen uit het ontwerpbesluit te heroverwegen, gezien de grote impact die het zal hebben op het geheel aan kinderopvangvoorzieningen in Nederland en daarmee de samenleving als geheel.